

Nr 58.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående årligt understöd åt e. o. gränsridaren Olof Oskar Sandins änka och barn: given Stockholms slott den 4 februari 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

H. S. Tamm.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholm slott den 4 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Tamm anförde härefter:

Med skrivelse den 4 mars 1920 har generaltullstyrelsen överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd, av ett flertal bilagor åtföljd skrift, däri e. o. gränsridaren i Haparanda tullkammardistrikt Olof Oskar Sandins änka Maria Vilhelmina Sandin, född Harju, anhållit, att ett årligt understöd måtte tilldelas henne och hennes minderåriga barn. Till stöd härför har sökanden i huvudsak framhållit, att hennes avlidne man, som

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 48 häft. (Nr 58.)

under tre år tjänstgjort i armén och därvid avlagt underofficersexamen, dessutom varit under avsevärt lång tid anställd i tullverkets tjänst.

Av vid ansökningen fogade handlingar framgår, bland annat, att bemälda Olof Oskar Sandin, som var född den 1 maj 1885, avlidit den 18 mars 1917 under symptom, tydande på blodstörtning, sannolikt ådragen genom för häftig skidlöpning i tjänstutövning; att han efterlämnat, förutom änkan, född den 15 januari 1884, sönerna Karl Oskar, född den 21 mars 1912, och Johannes Gustaf Adolf, född den 10 maj 1915, samt dottern Nanna Cecilia, född den 30 december 1913; att behållningen i boet uppgått till 5,478 kronor 64 öre, att Sandin den 24 december 1906 antagits till e. o. gränsridare i tullverket och därefter effektivt tjänstgjort i verket under 6 år 8 månader 19 dagar; samt att han för sin tjänstgöring erhållit vitsordet »duglig, pålitlig, mycket gott uppförande». Vidare har ordföranden i Övertorneå kommunalnämnd, med instämmande av vederbörande kyrkoherde, intygat, att sökanden för att icke falla enskilda eller fattigvården till last vore i synnerligen stort behov av understöd. Vederbörande gränsöveruppsyningsman har likaledes avgivit intyg om sökandens behov av försörjningsbidrag.

I av generaltullstyrelsen infordrat yttrande har tullkammaren i Haparanda meddelat, bland annat, att sökanden, enligt vad tullkammaren inhämtat, befunne sig i synnerligen små omständigheter och vore i behov av understöd för sitt eget och sina barns uppehälle.

Efter att hava redogjort för de förhållanden, vilka av mig nu återgivits, anför generaltullstyrelsen därefter för egen del följande:

*Generaltull-
styrelsen.*

»Då Sandin vid sin död icke innehaft ordinarie anställning i tullverket, kunna hans änka och barn icke komma i åtnjutande av pension vare sig från tullverkets enskilda pensionsinrättning eller av allmänna medel.

Emellertid, vid det förhållande att från och med ingången av innevarande år å ordinarie stat inrättats nitton nya gränsridartjänster i Haparanda tullkammardistrikt, synes det generaltullstyrelsen sannolikt, att Sandin — därest han levat vid tillsättandet av dessa tjänster — skulle, med hänsyn till nämnda långvariga och väl vitsordade effektiva tjänstgöring, vilken ju då säkerligen varit utökad med lika lång tid, som förflutit efter hans frånfälle intill ansökningsdagen, eftersom Sandin redan innehaft ständigt förordnande eller ständigt varit inkallad från och med år 1915 intill sin död, blivit konstituerad till en av dessa nitton gränsridartjänster.

Den vid Sandins död förefintliga behållningen i boet, 5,478 kronor 64 öre, lärer i betraktande av nu rådande höga levnadsomkostnader och penningvärdets fall få anses vara en relativt obetydlig tillgång för beredande av uppehälle åt sökanden och hennes barn: och i anseende såväl härtill som till de — — — — av åtskilliga

vederbörande givna intyg om sökandens ekonomiska omständigheter anser styrelsen, att sökanden är i stort behov av understöd.

Med hänsyn till nu berörda omständigheter föreligga enligt styrelsens mening billighetsskäl för att något understöd av statsmedel utverkas åt sökanden och hennes barn. Beträffande det ifrågasatta understödsbeloppets storlek anser styrelsen det samma böra utgå med det belopp, sökanden skulle, därest hennes man vid sin död innehaft ordinarie anställning i tullverket, ägt uppbära i pension, dock med avdrag för de tillskott, som kunna beräknas skola hava erlagts för att hans efterlevande skulle hava kommit i åtnjutande av sådan förmån. Enligt nådiga kungörelsen den 21 november 1919 angående vissa ändringar i reglementet för tullstatens enskilda pensionsinrättning den 30 maj 1884 (nr 30) äger änka efter avliden delägare i pensionsinrättningen att från och med år 1919 därifrån åtnjuta pension, tills vidare beräknad till 20 procent av den lön, varefter delägaren sist bidragit, vilken pension utbetalas från och med månaden näst efter den, under vilken mannen avlidit. I samma kungörelse stadgas vidare under b), att pension från inrättningen skall för år räknat utgå till änka jämte ett eller flera pensionsberättigade barn med den sålunda bestämda änkepensionen, förhöjd med 40 procent för ett barn och därutöver med 10 procent för varje ytterligare barn. Delägarnes bidrag till pensionsinrättningen beräknas enligt §§ 5 och 6 i förnyade nådiga reglementet för tullstatens enskilda pensionsinrättning å ordinarie lönebeloppet. Jämlikt § 11 i nämnda reglemente — efter ändring genom kungörelse den 2 december 1892 — åtnjuter med visst undantag änka pension så länge hon lever ogift, men barns pensionsrätt upphör vid fyllda aderton år. Sökanden skulle sålunda enligt nyssberörda bestämmelser nu varit berättigad att åtnjuta pension med 20 procent å 1,120 kronor eller således 224 kronor. Enär 3 procent av kapitalbehållningen i Sandins bo överstiger 6 procent av ovan nämnda lönebelopp, 1,120 kronor, skulle däremot på grund av bestämmelserna i § 1 i nådiga reglementet den 16 februari 1833 för pensioneringen å allmänna medel av tulltjänstemäns i fattigdom efterlämnade änkor och barn sökanden och hennes barn icke hava varit berättigade till pension av allmänna medel. De tillskott, som under förutsättning, att Sandin innehaft ordinarie gränsridartjänst vid ingången av år 1920, skulle hava erlagts till tullstatens enskilda pensionsinrättning, utgöras jämlikt §§ 5, 6 och 7 i förenämnda reglemente den 30 maj 1884 av dels s. k. bottenpenning med 6 procent å lönen, 1,120 kronor, eller med 67 kronor 20 öre, dels åldersavgift med 1 procent å lönen eller med 11 kronor 20 öre, dels ock årsavgift med 4 procent å lönen för fem år eller med 224 kronor. Sammanlagda beloppet av de avgifter, som under angivna förutsättning skolat erläggas till pensionsinrättningen, utgör sålunda 302 kronor 40 öre, vilket belopp enligt en å styrelsens kameralbyrå verkställd beräkning skulle motsvara ett årligt avdrag av högst 17 kronor. I enlighet härmed skulle det årliga understödet till änkan utgöra 207 kronor, avrundat till 210 kronor, samt för barnens del utökad jämlikt förut angivna bestämmelser med 60 procent å 210 kronor eller 126 kronor till inalles 336 kronor. Detta belopp skulle emellertid enligt styrelsens åsikt minskas med 20 procent av grundbeloppet, 210 kronor, eller med 42 kronor för varje barn vid upphörandet av dess rätt till pension.

På grund av vad sålunda anförts samt under hänvisning till särskilda av Eders Kungl. Maj:t till generaltullstyrelsen avlätna nådiga brev den 9 maj 1919 angående årliga understöd åt dels e. o. kammarskrivaren M. F. Bibergs, dels t. f.

vaktmästaren G. H. Gustafssons änka och barn ävensom styrelsens den 13 september 1919 till Eders Kungl. Maj:t avlätna underdåniga skrivelser angående årligt understöd åt t. f. küstroddaren A. Bergmans änka och barn ävensom åt e. o. gränsridaren K. F. Lindgrens änka och barn, får styrelsen i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes utverka, att sökanden och hennes förutnämnda barn tilldelas ett årligt understöd av 336 kronor att av det å tullverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter från och med den 1 juli 1920 utgå enligt — i tillämpliga delar — de grunder, som i förberörda nådiga reglemente den 30 maj 1884 med de däruti sedermera gjorda ändringar föreskrivas i fråga om pension till änkor och barn efter ordinarie befattningshavare vid tullverket samt med iakttagande av här förut föreslagen minskning av beloppet för varje barn, för vilket pensionsrätten upphört.»

I propositionerna nr 51 och 214 till 1919 års lagtima riksdag samt nr 166 till 1920 års riksdag har Kungl. Maj:t gjort framställningar om beredande av årliga understöd åt de i sista stycket av generaltullstyrelsens nyss återgivna utlåtande namngivna personer. I anledning av berörda framställningar har därefter riksdagen — 1919 års riksdags skrivelse nr 108 och 1920 års riksdags skrivelse nr 165 — medgivit, att dylika understöd finge med vissa angivna belopp utgå.

Statskontoret.

Till följd av remiss avgav statskontoret den 14 maj 1920 infortrat utlåtande i ärendet samt anförde därvid följande:

»Med hänsyn till vad handlingarna innehålla finner sig statskontoret kunna tillstyrka bifall till generaltullstyrelsens förevarande underdåniga framställning; varvid emellertid statskontoret, vid det förhållande att förslag i ärendet icke lärer kunna framläggas för nu församlade riksdag, vill ifrågasätta, huruvida icke Eders Kungl. Maj:t skulle finna skäl föreligga att i avvaktan på pensionens beviljande anvisa av tillgängliga tullmedel en gratifikation för innevarande år åt änkan Sandin till avrundat belopp av 300 kronor, i vilket fall pensionen synes böra beviljas att utgå från början av år 1921.»

Vid föredragning av detta ärende den 28 maj 1920 fann Kungl. Maj:t den av änkan Sandin gjorda ansökningen för det dåvarande icke till annan åtgärd föranleda, än att Kungl. Maj:t anbefalldes statskontoret att till änkan Sandins och hennes omförmälda barns underhåll år 1920 utbetala en gratifikation av 300 kronor från sjunde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

*Departements-
chefen.*

På grund av vad i ärendet blivit upplyst anser jag billigt, att understöd beredes änkan Sandin och hennes tre barn jämväl för tiden efter år 1920; och har jag icke funnit något att erinra vare sig be-

träffande storleken av de understödsbelopp, generaltullstyrelsen föreslagit, eller i fråga om de grunder för understödets åtnjutande, varom samma myndighet hemställt.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra ordinarie gränsridaren i Haparanda tullkammardistrikt Olof Oskar Sandins änka Maria Vilhelmina Sandin, född Harju, samt makarnas tre barn Karl Oskar, Johannes Gustaf Adolf och Nanna Cecilia tilldelas ett årligt understöd av 336 kronor att av det å tullverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter från och med den 1 januari 1921 utgå enligt — i tillämpliga delar — de grunder, som i reglementet den 30 maj 1884 för tullstatens enskilda pensionsinrättning med däruti sedermera gjorda ändringar föreskrivas i fråga om pension till änkor och barn efter ordinarie befattningshavare vid tullverket, samt med iakttagande, att understödsbeloppet minskas med 42 kronor för varje barn vid upphörandet av dess rätt till pension.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Martin Philipson.